

Een spel over vooroordelen en stereotypen. Voor iedereen die werkt met jongeren.

op het eerste gezicht

spelidee plan en uitleg

op het eerste gezicht

Een spel over vooroordelen en stereotypen. Voor iedereen die werkt met jongeren.

Heb je daar weer zo'n...!? Hoe beoordeel je iemand als je hem of haar voor de eerste keer ontmoet? Het is normaal om je razendsnel een beeld te vormen van iedereen die je tegenkomt. Dat gebeurt vanzelf, daar kun je niet veel aan doen. Maar wat als je iemand bij voorbaat afwijst omdat hij dreadlocks heeft, een bril draagt of een hoofddoek omheeft? Dan wijs je iemand af op basis van een oordeel dat je al lang in je hoofd hebt. Op basis van een vooroordeel dus. Vooroordelen ontstaan niet alleen door (al dan niet verdraaide) beelden in de media, maar ook door wat anderen in jouw directe omgeving van iemand vinden. Het gaat erom dat door te krijgen. Het kaartspel bestaat uit vier sets van zestien personenkaarten. Bij set 1 staan de jongeren als zichzelf op de foto, serieus kijkend. Bij set 2 kijken dezelfde jongeren lachend in de camera. Set 3 bestaat uit korte omschrijvingen van de jongeren zelf, zoals ze zichzelf zien. Set 4 zijn kaarten met een uitspraak: van elke jongere één.

Het spel speel je met een spelleider en max. 7 spelers. Geschikt voor jongeren tussen de 10-16 jaar.

anne frank stichting

Speluitleg

Start van het spel (speelduur 1,5 uur)

Stap 1

Verdeel de kaarten in vier setjes per kleur. Begin met set 1 en leg deze open op tafel.

Set 1

Stel de volgende vraag aan de jongeren:

Stel je voor: je komt een bus binnen. Op elke bank zit iemand, maar naast iedereen is ruimte om te gaan zitten. Naast wie ga je zitten? Het begin van het gesprek gaat over de personen op de kaarten. Je kunt vragen stellen zoals: "Wat is je eerste indruk van de persoon op de kaart?" "Waarom kies je voor hem of haar? Of juist waarom wil je echt niet naast hem of haar zitten?" Het doel is om te laten inzien dat je op basis van je eerste indruk al iemand beoordeelt en indeelt in een groep, zonder hem of haar te kennen. "Hoe denk je dat hij/zij is?", kan een volgende vraag zijn om bij de jongeren te achterhalen waarom ze voor diegene hebben gekozen. Zoals de jongeren op het onderscheid tussen feiten en meningen.

Feit: iets wat je kunt controleren. Het is zo, en je kunt er niet over discussiëren. Bijvoorbeeld: Ze heeft dreadlocks.
Mening: iets wat je vindt. Bijvoorbeeld: Ze heeft dreadlocks en dat vind ik vies.

Set 2

Stap 2

Pak set 2 en leg dezelfde personen naast elkaar. Je ziet naast een serieus kijkende persoon nu ook een lachende. Laat de jongeren kijken naar het effect dat een lach heeft op hoe iemand overkomt, of het verschil dat kleding maakt (soms heeft de persoon nu andere kleding aan: neutraler of juist apart en iets bijzonders). Achterhaal of hun mening is veranderd na het zien van de tweede kaart. Voorbeeldvragen: "Je wilde net absoluut niet naast hem/haar zitten. Hoe denk je daar nu over? Is je mening over hem of haar veranderd?"

Set 3

Stap 3

Pak set 3 erbij en deel alle kaarten uit aan de jongeren. Op de kaarten staan twee kenmerken. Vraag aan de jongeren om de kenmerken bij de juiste persoon te leggen.

Voorbeeldvraag:

"Wie zou zich omschrijven als de stoere techneut?"

De jongeren associëren samen of om de beurt en hardop waarom ze hun kaart bij een bepaalde persoon leggen. Als alle kaarten op tafel liggen en er een gesprek over is gevoerd, leg je de juiste eigenschap bij de juiste persoon. Op de achterkant van de kaarten staat het nummer van de persoon bij wie de kaart hoort. De namen en nummers van de jongeren staan op de achterkant van deze handleiding. Hier komen stereotypen aan de orde. Stereotypen en vooroordelen kunnen ontstaan door eigen ervaringen, door verhalen uit je omgeving of door stereotiepe beelden en verhalen uit de media. Probeer de jongeren ervan bewust te maken dat zij kenmerken toeschrijven aan personen zonder hen te kennen. En dat iedereen dat doet, de hele dag door. Dat is niet erg, maar geeft wel aan hoe we op basis van supersnelle beoordelingen en flinterdunne ideeën mensen in hokjes stoppen. Laat de jongeren hun keuze duidelijk verwoorden. Dus niet "Hij is de stoere techneut, dat zie je gewoon." Vraag ze om met argumenten te komen: "Ik denk dat hij de stoere techneut is, want hij heeft spieren en tatoeages." Vraag dan door: "Zijn alle mensen met tatoeages dan stoer?" en "Zou dat meisje hier ook de stoere techneut kunnen zijn? Waarom eigenlijk niet?"

Stereotypen: Generalisaties over groepen mensen. Iedereen heeft bepaalde ideeën in zijn hoofd over Duitsers, moslims, homo's, gehandicapten, bejaarden, etc.
Vooroordeel: Een vaak negatief oordeel dat je vooraf over iemand of iets hebt. Vooroordelen zijn emotioneel geladen.

Stap 4

Stel vervolgens de volgende vragen:

Wie is ijdel?

Sarah, Sangie, Lotte, Rebecca

Wie is sportief?

Jeroen, Nino, Sheraino, Sarah, Sangie, Thomas, Shiva, Annefleur, Rebecca, Feng, Jeroen

Wie is niet in Nederland geboren?

Feng

Wie is moslim?

Sangie, Sarah, Saadia

Wie wil ondernemer worden?

Thom, Lotte, Nino, Sarah

Wie is christen?

Thom, Lotte, Annefleur

Wie is homo?

Jeroen, Lotte

Wie heeft een hekel aan pesten?

Sarah, Sangie, Feng

Wie wil een wereldreis maken?

Nino, Brian, Judith, Sophie, Saadia

Wie zingt graag?

Thom, Judith, Rebecca

Wie studeert?

Jeroen, Sophie, Rebecca, Annefleur, Thomas, Sangie, Thom, Saadia

Wie woont in een dorp?

Annefleur

Wie heeft buitenlandse familieleden?

Judith, Sarah, Feng, Saadia

Stap 5

Deel alle kaarten van set 4 uit.

Vraag aan de jongeren om de uitspraken bij de desbetreffende persoon te leggen. Voorbeeldvraag: "Welke uitspraak hoort bij wie?". Pak daarna ook de bio's op de achterkant van deze handleiding erbij om meer over bepaalde personen te kunnen vertellen.

Set 4

Het doel hier is om te laten inzien dat je anders over iemand gaat denken als je hem beter leert kennen. Je hebt een eerste indruk van iemand en rekent hem op basis van een kenmerk tot één bepaalde groep. Maar iedereen is een individu en behoort tot verschillende groepen. Kijk naar Jeroen: hij is tennisser, man, student, blank en homo. Of Sarah: vrouw, Nederlands, Marokkaans, kickbokser, moslim. Iemand's identiteit bestaat altijd uit verschillende kenmerken. Deze kunnen door de jaren heen veranderen.

Einde spel

Stel opnieuw de allereerste vraag:

Stel je voor: je komt een bus binnen. Op elke bank zit iemand, maar naast iedereen is ruimte om te gaan zitten. Met wie maak je een praatje? Het spel kan worden afgesloten door de cirkel rond te maken en te eindigen met een soort conclusie. Benadruk dat iedereen:

- mensen snel indeelt op basis van een eerste indruk;
- op basis van een eerste indruk iemand met bepaalde eigenschappen associeert;
- op basis van eerdere ervaringen, beelden uit de media of meningen van anderen, negatieve associaties heeft bij bepaalde groepen die kunnen leiden tot negatieve vooroordelen;
- anderen beoordeelt (en soms veroordeelt), maar zelf ook wordt be- en veroordeeld in het dagelijkse leven;
- door iemand beter te leren kennen, meer kanten van diegene ziet.

Tips voor grote groepen (of in de klas):

- Maak groepjes van maximaal zeven jongeren. Ieder groepje krijgt een spel.
- Belangrijk: Ieder groepje moet een spelleider hebben, die van tevoren de handleiding heeft gelezen en weet wat hij of zij moet doen.
- De spelleider legt de kaarten op tafel, kent de personages, stelt de bijbehorende vragen en opdrachten en vat na afloop alles samen.
- tip: het spel is ook in 1 lesuur te spelen, maar dan is het aangeraden het aantal personages te halveren. Selecteer de juiste nummers uit elk van de vier setjes.

Online-cursus Begin bij Jezelf!

Bekijk ook de online-cursus Begin bij Jezelf! Gebruikers/cursisten kunnen op basis van real-life ervaringen van docenten en jongerenwerkers oefenen in het tegengaan van vooroordelen. De cursus bevat ook kant-en-klaar lesmateriaal. Zie voor de online-cursus: <http://annefrank.org/beginbijjezelf>

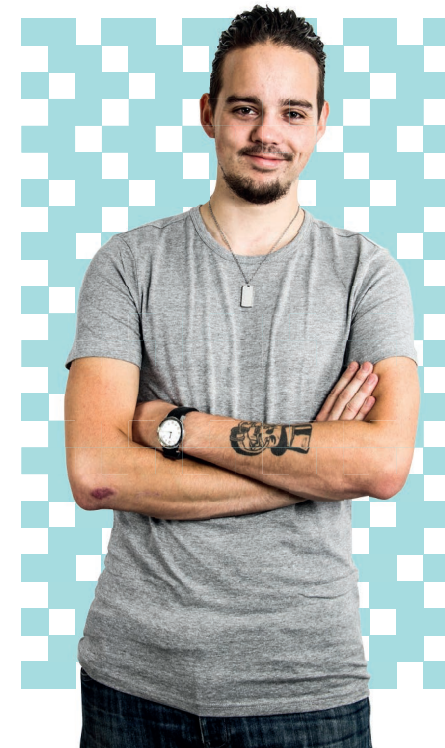
1 Nino

Nino is 16 jaar oud. Hij sport 2x per week. Hij houdt erg van muziek draaien en wil later als DJ de wereld over reizen. Vrienden zijn heel belangrijk voor hem. Maar zijn grote voorbeeld is zijn vader. Hem vraagt hij om raad. Nino heeft een uitgesproken hekel aan spinnen.

2 Sarah

Sarah is 18 jaar oud. Zij houdt van kickboksen, opmaken en winkelen. Zij is visagiste en wil later haar eigen zaak openen. Religie is heel belangrijk voor haar. Zij is moslima en bidt elke dag. Ze vindt het belangrijk dat haar vriend ook moslim is. Sarah heeft een hekel aan pesten.

3 Brian

Brian is 23 jaar oud. Hij houdt van acteren. Hij heeft MBO gedaan maar is momenteel werkloos. Zijn beide ouders zijn overleden. Hij droomt ervan om later zelf een mooi compleet gezin te hebben. Brian is heel sociaal en zijn vrienden zijn erg belangrijk voor hem. Brian heeft een hekel aan schijnheiligheid.

4 Sangie

Sangie is 21 jaar oud. Zij houdt van dansen en fitness. Zij is christelijk opgevoed, maar heeft zich bekeerd tot de Islam. Velen denken dat het met haar Marokkaanse vriend te maken heeft, maar dat is niet zo. Sangie is fan van Rihanna, omdat zij helemaal zichzelf is en lak heeft aan wat anderen denken. Sangie heeft een hekel aan het veroordelen van anderen.

5 Thom

Thom is 17 jaar oud. Hij houdt van filmpjes maken en schrijven. Hij wil journalist worden of de Kleinkunstacademie doen. Hij kan goed zingen en houdt ervan om mensen te amuseren. Thom is christelijk en bidt iedere dag. Soms krijgt Thom te maken met vooroordelen omdat hij autist is. Thom heeft een hekel aan onrecht.

6 Sophie

Sophie is 22 jaar oud, maar wordt vaak jonger geschat. Zij is niet religieus, maar houdt zich aan haar eigen principes, normen en waarden. Sophie is erg slim en leergierig, maar soms ook onzeker over zichzelf. Later wil zij kunstwetenschappen studeren en reizend de wereld ontdekken. Iedere zomer zet zij zich in als vrijwilliger voor een-ouder-gezinnen. Sophie heeft een hekel aan fietsen.

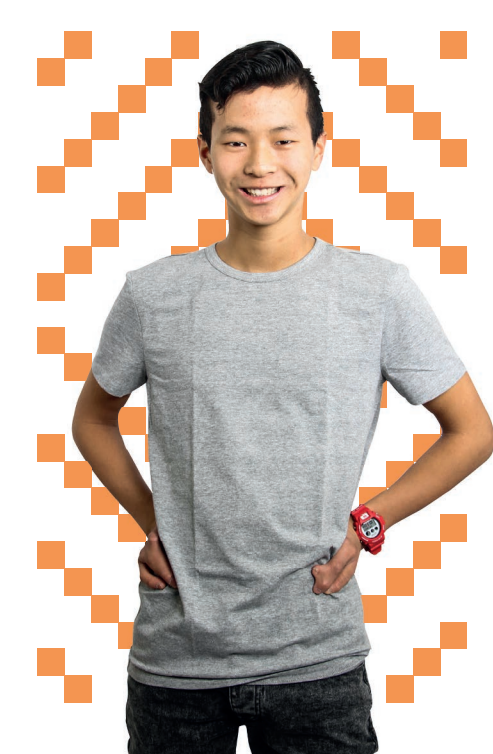
7 Judith

Judith is 16 jaar oud. Zij houdt van dansen, zingen en acteren en volgt de opleiding tot musical artist. Judith is Nederlandse met Israëliëse en Roemeense roots. Zij vindt haar joodse geloof belangrijk, maar gaat niet vaak naar de synagoge. Later wil zij als actrice de wereld rondreizen en veel mensen ontmoeten. Judith heeft een hekel aan vooroordelen.

8 Feng

Feng is 17 jaar oud. Hij doet aan Taekwondo en fitness. Feng is geadopteerd uit China toen hij een baby was. Hij heeft een aangeboren handicap aan zijn handen maar hij kan alles. Feng houdt erg van films. Zijn droom is om in Los Angeles te wonen en een beroemde acteur te zijn. Hij heeft een hekel aan mensen die anderen buitensluiten.

9 Thomas

Thomas is 25 jaar oud. Hij heeft de universiteit gedaan en zou graag wetenschappelijke tv-programma's presenteren en debatten leiden. Hij is erg sociaal en legt makkelijk contact met iedereen. Hij houdt niet van uitgaan, hij is liever met vrienden en familie. Zijn vader is zijn grote voorbeeld. Hij wordt regelmatig aangehouden vanwege zijn stoere uiterlijk. Thomas heeft een hekel aan mensen die onnodig negatief zijn.

10 Saadia

Saadia is 21 jaar oud. Ze houdt erg van bakken. Ze volgt een HBO opleiding en luistert graag naar R&B. Ze vindt het lastig om in Nederland als Marokkaan te worden gezien, en in Marokko juist als Nederlander. Saadia is gelovig maar draagt nu nog geen hoofddoek. Ze denkt er over in de toekomst wel een hoofddoek te gaan dragen, ze wil de keuze heel bewust maken. Ze heeft een hekel aan mensen die generaliseren.

11 Jeroen

Jeroen is 22 jaar oud. Hij staat 6x per week op het tennisveld. Sporten doet hij op professioneel niveau. Jeroen volgt een universitaire opleiding. Hij is heel gelukkig met zijn vriend. Zijn vriend is bij veel van zijn wedstrijden aanwezig. Soms zijn mensen verbaasd dat hij homoseksueel is, omdat hij "zo mannelijk is". Jeroen heeft een hekel aan agressiviteit.

12 Shiva

Shiva is 22 jaar oud. Ze houdt van trance muziek. Ze is een vrolijke dame met een voorkeur voor verschillende kapsels. Nu draagt ze soms dreadlocks maar in het verleden heeft ze ook blauw haar gehad. Ze werkt als vrijwilliger op de dierenambulance. Shiva heeft veel last gehad van vooroordelen vanwege haar geverfde haren. Ze heeft een hekel aan dierenmishandeling.

13 Lotte

Lotte is 32 jaar oud. Ze is automonteur en techneut. Lotte is geboren als jongen. Zij is ontslagen op haar werk nadat ze zich als vrouw ging kleden. In de toekomst hoopt zij een leuke vriendin te krijgen. Ze is sociaal, eigenwijs en een beetje impulsief. Ze werkt graag met haar handen en zou wel een eigen bedrijf willen hebben. Ze heeft een hekel aan mensen die voorbarige conclusies trekken.

14 Annefleur

Annefleur is 18 jaar. Ze zou graag bij de politie werken als rechercheur. Ze woont in een dorp en vindt het soms best lastig om met groepsdruk om te gaan. Annefleur is best een beetje ijdel en houdt ervan om tijd met haar goede vrienden door te brengen. Ze heeft een hekel aan mensen die zich anders voordoen dan ze zijn.

15 Rebecca

Rebecca is 22 jaar. Ze kreeg kanker toen ze 11 jaar oud was. Daardoor is ze nu nog snel moe. Ze houdt van zingen, dansen, reizen, paardrijden en zwemmen. Ze werkt regelmatig als model. In de toekomst wil Rebecca acteren; ze kan dan alles wat ze leuk vindt combineren: theater, film, dans, productie en zelf toneel spelen. Door haar ziekte wil ze nu zoveel mogelijk van het leven genieten. Ze heeft een hekel aan mensen die snel klagen.

16 Sheraino

Sheraino is 14 jaar. Hij houdt van voetbal en thaiboksen. Hij vindt het belangrijk dat vrienden voor elkaar opkomen. In de toekomst wil hij motor leren rijden. Sheraino wordt er vaak uitgepickt als er onrust is in de klas, terwijl hij er lang niet altijd mee te maken heeft. Hij heeft een hekel aan docenten die altijd gelijk willen hebben en niet willen luisteren.

